

Transformacije zgrade Rimska 19 u mjesto kulture i obrazovanja

PRIPREMILA:
Tanja Vrančić

Obnova dijela kulturnog bloka u Rimskoj ulici u Sisku nije bila samo klasična konstrukcijska obnova zgrade velike društvene i povijesne vrijednosti nakon potresa, već je prenamijenjen i njezin sadržaj. Nekadašnji istražni zatvor pretvoren je u glazbenu školu, dječji vrtić i kulturni centar.

Zgrada Rimska 19 u Sisku smještena je uz Rimsku ulicu, u neposrednoj blizini Trga Ljudevita Posavskog. Građena je krajem 19. i početkom 20. stoljeća i stilski pripada razdoblju historicizma. Radi se tipologiji koja datira iz 1824., kada je sagrađeno devet građevina u kojima je prizemlje imalo trgovačko-obrtničku namjenu, a kat stambenu. Time je definirana osnovna tipologija Rimske ulice. Nekadašnji zatvor u Rimskoj 19 imao je reputaciju jednog od problematičnih za-

tvora u Hrvatskoj zbog loših uvjeta i prenapučenosti, no dio te povijesne zgrade više nema prvotnu funkciju zatvora i obnovljena je kao javni kulturni i obrazovni prostor. Dobar je to primjer transformacije zgrade velike društvene i povijesne vrijednosti iz mjesta represije u mjesto kulture i obrazovanja.

Javna je zgrada poluugrađena, nepravilnog tlocrta te s dvorišnim zgradama čini kompleks zgrada koji je funkcionalno razdvojen na 12 jedinica. Glavnu

zgradu, koja ima najveću spomeničku vrijednost, čine uglovni dio zgrade, središnji (komunikacijski) dio, stari zatvor, policijska uprava i soba za servere. Dvorišne zgrade bile su kotlovnica, zgrada za veziste, zgrada spremišta i ureda, nadstrešnice, porta, oružarnica i skladište. Na južnome regulacijskom pravcu nalazile su se dodatne pomoćne zgrade za koje se pretpostavlja da su bili prateći sadržaj zatvora jer se nalaze unutar zatvorskog dijela dvorišta.

Pet dijelova glavne zgrade bilo je međusobno povezano horizontalnim i vertikalnim komunikacijama. Kompleks zgrada zajedno s ogradnim zidom formirao je dva dvorišta: dvorište zatvora i dvorište policijske uprave, u koje je pristup bio moguć s istočne strane, iz odvojka Trga

Izgled zgrade u Rimskoj 19 prije obnove

Pročelje zgrade u Rimskoj 19

Ljudevita Posavskog. Iz dvorišta policijske uprave postojao je izravan ulaz u prizemlje zgrade s ulične strane. Iz zatvorskog dvorišta postojao je izravan ulaz u zgradu zatvora, smješten s južne strane zgrade.

Namjena planirane izgradnje

Osim cjelovite obnove bloka zgrada u Rimskoj 19, znatno oštećenih u potresu koji je 29. prosinca 2020. protresao Banovinu i označenih crvenom oznakom, odnosno kategoriziranih kao nesigurne za korištenje, planirana je i njihova prenamjena. Tako su zgrade dobile novu društvenu namjenu, odnosno postale su glazbena škola, kulturni centar i dječji vrtić, pa je i nova funkcionalna organizacija proizašla iz triju novih sadržaja. Primarna je podjela na glazbenu školu i kulturni centar sa zasebnim ulazima. Društveni centar dijeli se na osnovni dio društvenog centra i dječji vrtić. Glazbe-

na škola i kulturni centar sastoje se od uličnoga i dvorišnoga krila koji formiraju tlocrtni oblik L.

Preostale zatečene pomoćne zgrade unutar obuhvata srušene su i dvorišni je dio oslobođen za oblikovanje parkovnog prostora koji povezuje glazbenu školu i kulturni centar u zajedničku, javno korištenu cjelinu. Uz ulaz u glazbenu školu formiran je trg glazbene škole s očuvanim povijesnim portalom kroz koji se može pristupiti iz uličnog dijela Trga Ljudevita Posavskog. Uz ulaz u kulturni centar organizirani su trg kulturnog centra i vanjske terase dječjeg vrtića, do kojega se pristupa kroz ulično krilo zgrade iz Rimske ulice.

Glazbena škola

Glazbena škola funkcionalna je cjelina koja se proteže kroz sve prostore uličnoga i dvorišnoga krila zgrade. Školski prostori organizirani su u prizemlju, prvome katu i potkrovlju, a prostori admini-

stracije i nastavnika smješteni su na prvome katu dvorišnoga krila. Servisni i tehnički prostori organizirani su u podrumu. Takvu funkcionalnu organizaciju omogućuju dva stubišta: reprezentativno stubište uličnoga krila zgrade i funkcionalno, požarno stubište dvorišnoga krila zgrade unutar kojeg se nalazi dizalo. Reprezentativno stubište povezuje etažu prizemlja s prvim katom, a stubište dvorišnoga krila prizemlje, prvi kat i drugi kat, odnosno potkrovlje. Reprezentativni pješački ulaz za korisnike glazbene škole, sa središnjim ulaznim halom formiran je u dvorišnome dijelu, kao proširenje spoja uličnoga i dvorišnoga krila zgrade. Ulaz je usmjeren prema istoku, naglašavajući povezanost nove glazbene škole sa zapadne strane Trga Ljudevita Posavskog i povijesne Koncertne dvorane Frana Lhotke smještene s istočne strane trga. U prizemlju dvorišnog dijela smještena je glavna polivalentna dvorana, a osim nje u prizemlju i na prvome katu, u prostoru

Ulično pročelje zgrade u Rimskoj 19 prije obnove i nakon obnove

Izgled zgrade u Rimskoj 19 nakon obnove

između dvaju stubišta još su četiri dvorane za teorijsku nastavu. U zgradi je još 28 manjih učionica za individualnu nastavu i sanitarni blokovi.

Kulturni centar

Kulturni centar sastoji se od uličnoga i dvorišnoga krila integriranih u jednu cjelinu pomoću zajedničkog ulaza s vertikalnim komunikacijama. Glavni reprezentativni ulaz u kulturni centar jest onaj iz dvorišnoga prostora. Do njega se iz Rimske ulice pristupa kroz javni prolaz.

U prizemlju uličnoga krila smješteni su art caffe i galerijski dio te uredi uprave, na prvome je katu muzejsko-galerijski dio, a u potkrovlju dio za apartmane i dio za udruge. Uličnim krilom zgrade proteže se podrum u kojemu se nalaze servisni i tehnički prostori.

Dvorišno krilo podijeljeno je na dva dijela. Zapadni, manji dio jest prolazni, sa servisnim i prolaznim prostorima kulturnog centra i dječjeg vrtića, a u istočnome, većemu dijelu jest dječji vrtić. U dvorišnome dijelu kulturnog centra nalazi se dizalo te su organizirani pomoćni sanitarni blok i pomoćni prostori vrtića i kulturnog centra, koji se izmjenjuju po etažama.

Na spoju kulturnog centra s glazbenom školom smješteno je dodatno požarno stubište. Prostorima art caffea i galerijskog dijela u prizemlju moguće je pristupiti izravnim pješačkim ulazima iz javnog prolaza i dvorišta. Podrumu se pristupa iz dvorišta zasebnim krakom dodatnoga požarnog stubišta.

Dječji vrtić

Dječji vrtić izveden je kao zamjenska građevina jer stara zgrada nije bila upotrebljiva, a statička sanacija nije bila isplativa jer zgrada nema povijesnu vrijednost. U prizemlju dječjeg vrtića organizirane su dvije skupne sobe sa sanitarijama i garderobom, koje imaju izlaze na vanjske terase, te polivalentna skupna soba sa sanitarijama, a na prvome su katu kabinete, dvije učionice sa sanitarijama te još jedna polivalentna skupna soba sa sanitarijama.

Vanjske terase dječjeg vrtića odvojene su od ostatka trga vertikalnim elementima. Na njihovu donjem dijelu smješteni su spremnici vanjskih igrala, a gornji dio ima

drvene paravane sastavljene od drvenih vertikalnih letvica koji formiraju sjenila za zaštitu terasa od sunca te vizualnu barijeru kako bi terase dobile na privatnosti.

Konstrukcija i materijali

Nosiva konstrukcija postojećih zgrada sastoji se od debelih zidanih zidova od pune opeke te zidanih svodova iznad podruma i dijela prizemlja. Međukatnu konstrukciju ostalih dijelova prizemlja te prvoga kata čine drvene grede s dasčanom oplatom. Krovna je konstrukcija drvena, tipa dvostruke visulje. U dvorišnome dijelu glazbene škole međukatne konstrukcije izvedene su kao armirano-

Jedan od obnovljenih interijera zgrade u Rimskoj 19

betonske ploče. Konstruktivna sanacija nosive konstrukcije zgrada obuhvatila je izvedbu armiranobetonskih zidova uz postojeće zidane zidove, torketiranje postojećih nosivih zidanih zidova, uklanjanje slojeva stropova do nosive stropne konstrukcije, izvedbu armiranobetonske tlačne ploče debljine 8 cm i povezivanje sa zidovima. Pukotine su sanirane injektiranjem u nosivim i pregradnim zidovima, a nosivi zidovi povezani su i lokalno. Izvedena je nova krovna konstrukcija upotrebom čeličnih nosača i drvene konstrukcije. Međukatne konstrukcije dvorišnog dijela glazbene škole izvedene su kao spregnute ploče od trapeznog lima i tlačne ploče debljine 8 cm na čeličnim gredama. Nosiva konstrukcija dječjeg vrtića izvedena je kao nova konstrukcija koju čine armiranobetonski zidovi, zidani zidovi s armiranobetonskim vertikalnim i horizontalnim serklažima te armiranobetonske stropne ploče. Krovna je konstrukcija drvena.

Na svim vanjskim zidovima uglovnice izvedena je rekonstrukcija pročeljne plastike, a toplinska izolacija izvedena je zidnom oblogom od gips-kartonskih ploča iza koje je postavljena izolacija od mineralne vune. Vanjski zidovi ostatka zgrade izvedeni su suvremenim tipom toplinske fasade, ETICS. Fasadna je izolacija (pročelja i podgledi) izvedena također izvedena sustavom ETICS.

Na uglovnici rekonstruirana je drvena stolarija, odnosno prozori. Prozori su dvostruki te je vanjsko krilo izvedeno s jednostrukim staklom, a unutarnje krilo s izolacijskim staklima. Ostale zgrade imaju PVC stolariju s prekidom toplinskog mosta i izolacijskim staklima.

Za izvedbu pregradnih zidova primjenjen je montažni sustav gips-kartonskih pregradnih zidova. Zid se sastoji od metalne podkonstrukcije iz čeličnih CW profila, dvostruke obloge – obostrano od

gips-kartonskih ploča te sloja mineralne vune. Ovisno o poziciji i prostorima koje odvaja, na pojedinim zidovima gips-kartonske ploče su vlagootporne ili vatrootporne. Vatrootpornost protupožarnih zidova jest EI 60 min.

Svi podovi izvedeni su kao plivajući podovi s odgovarajućom termičkom i zvučnom zaštitom. Sve podne završne obloge odgovarajuće su protukliznosti i prilagođene prostorima prema namjeni, pa su hodnici i stubišta obloženi keramikom, učionice i uredi parketom, a skupne sobe i učionice vrtića vinilom.

Izvori i fotografije:

- [1] Milković, K.: Cjelovita obnova zgrade u Rimskoj 19, SISAK, Mapa 1, Arhitektonski projekt
- [2] Šebrek, N., Milković, K.: Projekt građevinske konstrukcije
- [3] Šebrek, N., Sarapa, Z.: Građevinski projekt uklanjanja građevine